

Gemeente,

Een dichter vraag je niet naar z'n diploma,
En een profeet niet naar z'n papieren.
Maar een onderwijzer vraag je naar z'n onderwijsbevoegdheid,
En een burgemeester naar z'n beëdiging.
Waarom vragen we in het ene geval naar een officiële bevoegdheid en in het andere
geval niet?

Welke papieren kan Jezus overleggen?
Ja, welke diploma's heeft hij eigenlijk op zak?
Dat is vanochtend de vraag.

Het is de vraag van de hogepriesters en de oudsten van het volk. Bij Markus ook nog
de schriftgeleerden. Samen vertegenwoordigen zij het Sanhedrin, zeg maar: het
Hooggerechtshof van Israël. Door de Romeinen aan banden gelegd, politiek niet veel
meer in de melk te brokkelen. Alleen nog enige speelruimte op hun eigen terrein: de
tempel van Jeruzalem. En die ruimte verdedigen ze dan ook, met hand en tand.

Te ezel was Jezus de heilige stad binnengetrokken, toegejuicht door het volk, op weg
naar de tempel – hun terrein dus –, daar de tafels van de geldwisselaars
omgekieperd, en lammen en blinden genezen.
En – dat vooral – kinderen! Kinderen zongen een liedje voor hem: Hosanna, de zoon
van David!
Dat laatste met name doet de deur dicht. Het windt de gezagsdragers enorm op.
Zierend zijn ze. Dit gaat dus echt te ver.
Hooft u niet wat ze zingen? sissen ze Jezus toe.
Natuurlijk hoor ik dat, zegt Jezus. Hebt u dan nooit de Psalm gelezen, Psalm 8. Door
de mond van kinderen en zuigelingen hebt u zich een loflied laten zingen? Daarmee
hun laatste restje macht aantastend. En er broeit toch al een vuur onder het volk met
deze Paasdagen. Eén vonk is genoeg.
Wat doe je in zo'n geval?

Je vraagt naar iemands papieren.
Je stelt je strak formeel op.
Met welke bevoegdheid treedt jij hier op, zoals je optreedt, in de tempel, de meest
heilige plek van ons volk?
Legitimatie verplicht – uw papieren alstublieft.
Dreigend de toon.
In de vraag zindert moord met voorbedachte rade.

Niets maakt ons zo giftig als de aantasting van onze religie, schreef iemand. Je
bedreigd voelen door iemand die op jouw terrein komt. Een kribbige ondervraging is
het daar op het tempelplein. Overladen van angst en jaloezie.
Daarom de strikt formele vraag naar het diploma. Een vraag die inhoudelijk niets
oplevert, niets kan opleveren.
In plaats van open oog en open oor: jij daar, door wie ben je gezonden?
Welke bevoegdheid heb je?
Exousia, volmacht, bevoegdheid gaat nu juist om inhoud, om woorden die óverkomen
en die áánkomen.

De volgende dag.

Jezus is aan het leren, les geven in de tempel.

Wel – dat maakt de vraag naar de bevoegdheid dus bepaald niet irrelevant?

Is hij wel ordentelijk geordineerd?

Op eigen houtje de Tora leren aan het volk, daarop stond een strenge straf.

Uiteindelijk de doodstraf. Spoorde een onbevoegde leraar anderen aan te handelen zoals hij leerde, dan was hij schuldig. Hij werd niet gedood door het Sanhedrin in zijn woonplaats, maar men bracht hem naar het grote Sanhedrin in Jeruzalem, waar hij in verzekerde bewaring bleef tot het eerstvolgende grote feest. Tijdens dat feest werd hij dan ter dood gebracht, op grond van wat geschreven staat in Deuteronomium 17: 13

12 Degene die de euvele moed heeft om de woorden van de rechter of van de priester die daar voor de HEER, uw God, dienstdoet in de wind te slaan, moet ter dood gebracht worden. Zo moet u het kwaad dat zich bij de Israëlieten aandient in de kiem smoren. 13 Het hele volk moet daardoor worden afgeschrikt, zodat ze zoiets geen tweede keer wagen.

Dus – kwakzalvers, u bent gewaarschuwd.

U vraagt naar mijn papieren?

Jezus stelt een wedervraag.

Goed Joods. Iemand vroeg een Jood: waarom beantwoordt u elke vraag met een wedervraag? Antwoord: waarom zou ik dat niet doen?

Ik stel u ook een vraag, aldus Jezus.

Bij het goede antwoord van uw kant zal ik ook op uw vraag antwoorden. Gelijke monniken, gelijke kappen, al is die uitdrukking in dit verband wat voorbarig.

De vraag van Jezus is: Johannes de Doper, welke bevoegdheid had hij om te dopen?

Wie had hem aangesteld?

De hemel zelf of gewoon mensen op aarde.

Ai!

Ze overleggen, steken de hoofden bij elkaar.

Als we zeggen: God in de hemel, dan zal hij zeggen: en waarom hebt u Johannes dan niet geloofd?

Als we zeggen: mensen op aarde, dan krijgen we het volk over ons heen. Iedereen vindt dat Johannes een profeet is. Een hele echte.

En dus luidt het antwoord: We weten het niet!

Ze verklaren op dit punt agnost te zijn.

Een laf antwoord.

Als leiders van het volk durven ze hun nek niet uit te steken.

Wel, als u het niet weet van Johannes, dan zeg ik u dus ook niet wie mij bevoegdheid heeft verleend.

Einde verhaal?

Nee, Jezus vertelt een gelijkenis.

Als antwoord – dus toch een antwoord – een gelijkenis.

Lerende in de tempel – daar was hij immers mee bezig – vertelt hij een verhaal.

Iemand had twee zonen.

Die kennen we. De gelijkenis van de verloren zoon, dat wil zeggen: de oudste en de jongste.

Jammer dat de vertaling voor 'zonen' heeft gekozen. Er staat: kinderen. Een vader had twee kinderen. Het kunnen dus heel goed een dochter en een zoon zijn geweest.

Tegen de een zegt de vader: Kind, wil jij vandaag voor mij aan het werk gaan, in de wijngaard? Niet morgen, maar vandaag dus. Zijn de druiven rijp, overrijp misschien? Geen dag langer wachten dan. Vandaag. Heden, zo ge zijn stem hoort, zoals de Psalm zingt.

'k Heb geen zin, ik wil niet.

Maar even later bedenkt het kind zich – dit werkwoord alleen bij Mattheüs - , heeft geen goed gevoel tegenover de vader, en gaat alsnog de wijngaard in om daar aan het werk te slaan.

Tegen het andere kind zegt de vader hetzelfde: wil jij vandaag voor me werken, in de wijngaard?

Natuurlijk, dat doe ik voor u. Ja, heer, klinkt het onderdanig. Maar even later – geen stap in de wijngaard gezet.

Bij Ezechiël gaat het ook over vader en kind. Het kind draagt een eigen verantwoordelijkheid. Geen schuilen mogelijk achter de zonden van je voorgeslacht. Het lijkt vroom je te onderwerpen aan het onvermijdelijke noodlot, 'zo zijn wij vreekampen nu eenmaal', maar het is een slap excuus. Tegelijkertijd is ieder mens mee-bepaald door zijn voorouders, familie, gezin. De zonden aangerekend tot in het derde en vierde geslacht. Mens is mee-bepaald door omstandigheden. Foute ouders, drug-gebruik, kapitaal verkwist. Positief: je ouders sterren, straalt iets op je af.

En nu de vraag – een nieuwe vraag van Jezus aan de officiële beampten.

Wie van de twee kinderen heeft nu de wil van de vader gedaan?

Ja, en nu kunnen ze moeilijk zeggen: wij weten het niet.

Het is helder: het eerste kind, dat 'nee' zei en 'ja' deed.

En niet het tweede: zeggen en niet doen.

In zijn bergrede had Jezus het trouwens al gezegd: 'Niet iedereen die 'Heer, Heer' tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader' (7: 21).

En wie zijn het dan die handelen naar de wil van de hemel?

Tollenaar en hoeren.

Hoeren en tollenaars.

Die gaan u voor.

Die *zijn* u voor bij het binnengaan van het koninkrijk van God.

Het werkwoord in de tegenwoordige tijd: ze gaan u voor, nu al, het 'na hen' is al gaande.

Hoeren en tollenaars zeggen 'nee' – zo staan ze bekend: erg meelevend met de tempel zijn ze doorgaans niet – maar ze blijken intussen 'ja' te doen.

En jullie hogepriesters, schriftgeleerden en oudsten van het volk zeggen 'ja' – zo staan jullie bekend, als trouwe dienaren Gods – maar intussen blijken jullie 'nee' te doen.

En dus – gaan tollenaars en hoeren u voor!

De leden van het Sanhedrin, ze hebben heel goed door dat Jezus hen bedoelt (21: 45).

Dat is één ding. Ze hebben het door.

Maar nu het andere nog. De daadwerkelijke omkeer.

Jezus komt terug op de vraag naar de bevoegdheid van Johannes de Doper, waarmee het hele verhaal immers was begonnen. En die een open vraag was gebleven van de kant van het tempelgezag.

Johannes – hij koos de weg van de gerechtigheid toen hij naar u toe kwam.

De weg van de gerechtigheid.

Die ging hij zelf en die opende hij voor anderen.

Uitgebeeld in zijn doop, de weg dwars door het water van de dood heen – het afsterven aan eigen gerechtigheid – het leven tegemoet – opstanding in de nieuwe wereld van Gods gerechtigheid.

Maar – U geloofde hem niet, u volgde hem niet, u liet zich niet dopen, u zag zijn uitgestrekte vinger niet werkelijk: Zie, het Lam van God!

Tollenaars en hoeren geloofden hem wel.

Meisjes van de prostitutie en jongens van het grote geld.

Die zagen in Johannes, die ruige boetgezant, een weg van gerechtigheid.

Het rechte pad. Het recht doen aan de mens op aarde.

En ook al zag u dat wel – en òf u het zag – u hebt u niet willen bedenken, zoals het eerste kind in de gelijkenis dat zich bedacht en alsnog aan het werk ging, nee het heeft u allemaal niet op andere gedachten gebracht. U bent niet alsnog geloof gaan schenken aan Johannes de Doper.

Einde verhaal.

Open einde.

De Jachtlaankerk, Apeldoorn West, een mooie bosrijke nette buurt.

Diploma's en bevoegdheidsverklaringen staan hoog aangeschreven.

Uw voorganger van vanochtend, natuurlijk, in toga en theologisch gediplomeerd.

Bevoegd gezag kan ook binnen de ruimte van de kerk niet gemist worden. Gisteren op de synode ging het over 'Numeri', nee, niet het bijbelboek, was het maar waar, maar over een mislukt geldverslindend systeem van ledenadministratie. Dan is er optredend gezag nodig.

Maar – verschuil je niet achter je toga, dominee, je functie, je status, je bevoegdheid.

Voor je het weet zeg je 'ja' – jazeker, heer – maar doe je 'nee' door je formeel te verbergen achter je ambt.

Kom voor de draad!

Zie, hier ben ik.

Een dienaar is niet méér dan zijn heer.

Binnen de kerk geldt één ongedeeld gezag.

Dat van Jezus, de gelijkenisverteller.

Jezus – impliciet heeft hij in zijn gelijkenis geantwoord dat hij – net als Johannes - volmacht van de hemel heeft.

Welke volmacht?

Die van een kind, zoals getekend in Psalm 8.

In de krachtige taal van de Statenvertaling: 'Uit de mond der kinderen en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest ...'

Het mensenkind – de sterveling – bijna een god – alles onder zijn voeten gezet of aan zijn voeten gelegd. Om te heersen, het werk van Uw hand hem toevertrouwd.

Heersen door te dienen, de dieren een naam te geven, met ogen groot van verwondering onder de sterren te staan.

Ja, de zoon des mensen, hem is gegeven alle macht, gezag en bevoegdheid in hemel en op aarde – Daarop loopt het evangelie van Mattheus dan ook uit.

God regeert blijkbaar door mensenhand, in menselijke maat. Nu zijn Woord vlees is geworden, is aan de buitenkant niet meer te zien dat het God is.

Wat we zien van God?

De volmacht van het kind!

En een kind vraag je niet naar een diploma.
Gezag van de hemel straalt af van het geluk van een kind in de lente.
En dat is Jezus!

En wij?
Jongste of oudste kind?
Ja zeggen en nee doen?
Nee zeggen en ja doen?
Eindeloos heen en weer, tot het leven voorbij is, en ik het nog niet weet?

Ik ben het beiden, in één persoon, de oudste en de jongste, de jaknikker en neezegger.
En in mezelf kom ik ze beiden tegen.
Een ontmoeting.
De hoer en tollenaar in mij gaan de vrome ambtsdrager vóór.
Na u!
De deur van de omkeer staat open!

Het is nieuwe maan.
Morgenavond *Erev Rosj Hasjana*, begin van het Joodse Nieuwe Jaar, het Joodse volk staat op de drempel van het jaar 5769.
Dagen van omkeer volgen, op weg naar *Jom Kippoer*, Grote Dag van de verzoening.

Tussen ja zeggen en nee doen, ligt bedenktijd!
Die bedenktijd gaat nú in!

Stilte.

Verbroken door de stem van de dichter.
En voordat we naar enige bevoegdheid vragen kunnen, spreekt hij al.
In 'Man van twee wegen', gedichten geënt op de Psalmen, zegt Anton Ent het zó wanneer hij de woorden van Psalm 8 hoort:

KINDERTAAL

Verborgен achter uw naam komt u
in de taal van een kind voor de dag.
U schuilt in mamma en tata.

Dit loflied kan iedereen horen
en zelfs ongehoord bent u aanwezig.

U bent het inzicht dat u er bent
in het gras en de kwijlende koe,
een steen op de landweg, in water,

zand, wind. U ademt tussen de woorden
en zingt in de taal van een kind.

Amen.